

Ovacije veličastni operi

V Gallusovi dvorani CD so uprizorili svetovno premiero Offenbachove opere Renske nimfe

STANISLAV KOBLAR

kultura@finance-on.net

Odkritje *Renskih nimf*, desetletja marginalizirane romantično-fantastične opere francoskega skladatelja Jacquesa Offenbacha, sodi med najbolj presunljive dogodke v novejši glasbeni zgodovini. Opera je po krstni izvedbi leta 1864 v dunajskem Dvornem opernem gledališču - kljub uspehu pri občinstvu in prahu, ki ga je dvignila nenaklonjena wagnerjanska kritika - kmalu zatonila v pozabo. Da se je vnovič znašla na odrih, gre zahvala predvsem velikanskemu delu muzikologa Jean-Christopha Kecka. Delo je rekonstituiral na podlagi izvirne različice v nemščini, francoske različice in skrajšane različice za beneško uprizoritev. Tako je ljubljanska premiera kot prva izvedba celostnega dela brez okrajšav in sprememb, v katere so skladatelja pahnilo okoliščine, tudi dejanska krstna izvedba. Po odmevni koncertni postavitvi leta 2002 na festivalu Francoskega radia v Montpellierju je bilo le še vprašanje časa, kje in kdo jo bo prvi uprizoril. Opera in balet SNG Ljubljana in Cankarjev dom kot nosilca projekta ter Festspielhaus iz St. Pöltna kot koproducent so v *Renskih nimfah* ne le prepoznali enkratno priložnost, temveč pokazali tudi dovolj predrznosti in spretnosti, da so z uprizoritvijo prehiteli druge evropske operne hiše. Vrhunska repertoarna poteza!

Foto: Robert Balen

Bleščeča sopranistka **Martina Zadro** (Armgard) in baritonist **Jože Vidlc** (Konrad) v Offenbachovih Renskih nimfah. V ozadju mezzosopranistka **Natela Nicoli** (Hedvika).

Obsojanje naslija

Offenbach je kot oče francoske *opere buffe*, avtor bulvarskih uspešnic *Lepe Helene* in *Pariškega življenja* ter manj znanega *Orfeja v peklu* in *Hoffmannovih pripovedk* - zadnji dve deli sta ga popeljali k veliki nemški operi - pri *Renskih nimfah* popolno presenečenje. Delo, ki združuje značilnosti opere, te in velike francoske opere, tudi po 140 letih od nastanka navduši s svežino pisave, razkošjem harmonij in melodij ter z mojstrsko instrumentacijo. Čeprav traja približno tri ure in pol, ohranja zanimanje gledalcev. Vse od uverture, ki se začne s temo vilinske pesmi - to je Offenbach oplemeniten kot *Barcarollo* v *Hoffmannovih pripovedkah* povzdignil med najlepše melodije romantič-

nega sloga -, nepretrganega niza arij, vokalnih kombinacij (od duetov do kvintetov), baletnih prizorov, številnih zborovskih in orkestrskih ter solističnih instrumentalnih izstopov do dramatičnega konca, Offenbach streže z zmeraj aktualnim sporočilom. Obsoja nasilje kot orodje za doseg nacionalnih ciljev, z lepoto glasbe pa omreži, začara poslušalca. Prav z iskrenim domoljubjem, ki ga vidi prej v velikodušnosti kot bojevitosti, in s pacifizmom navdihnjeno zgodbo v času naraščajočega nemškega nacionalizma pa je stopil na spolzka tla. Offenbach kot uspešno delujoč Jud nemškega rodu v večno sovražni Franciji s takšnimi "sprevrženimi" idejami v "ekskluzivnem klubu" velikonemških šovinistov ni imel kaj iskati.

Vizualno razkošje

Zgodba opere (libreto: C. Nutter in J. Offenbach) se dogaja v srednjeveški Nemčiji, utrjeni od kmečkih uporov in lokalnih vojn. Režiser **Manfred Schweigkofler** jo uprizarja na veliki krožni ploskvi, ki se kot ideal idilične življenjske preproščine dviguje nad prepadom realnega zunanjega in fantastičnega vilinskega sveta. V krogu je varno, poguba prihaja od zunaj, z njo pa tudi vojniki, nasilje, onečaščenje, smrt, požig ... V tem krogu in okoli njega se vse dogaja - nesreča, ki jo je med vojno doživel z izgubo spomina zaljubljeni vojščak Franc, v krogu je tu-

di v hudi stiski zapuščena mati Hedvika, zaljubljeno dekletko Armgard brez očeta in očca Konrad brez hčerke, v njem se končno vsi združijo. Schweigkofler jasno interpretira zapleten potek zgodbe in prepričljivo gradi odnose do dramatičnega konca. Tako posamezni liki kot komorni in množični prizori, ki jih terjajo številni zbori, so (z zanemarljivimi izjemami) značajsko, psihološko in prostorsko zelo dobro zastavljeni. Baletni prizori (koreograf **Sándor Román**) se mi zdijo preveč konkretni. Z več spiritualnega bi se, ob fluidni inscenaciji, bolj približali fantastiki vilinskega sveta. Odlična scenografija **Michaela Zimmermanna** in lepi kostumi **Alana Hranitelja** so v soju luči **Andreja Hajdinjaka** dosegli raven vizualnega razkošja.

Prepričljivi solisti

Renske nimfe so izvajalsko zelo zahtevno delo, ki sta ga obe premierni zasedbi (13. januarja slovenska zasedba, 14. januarja pa mednarodna) opravili na visoki ravni, prva celo za odtenek bolje. V zelo težki vlogi Armgard je pevsko in odrsko blestela **Martina Zadro**. Navidezni dekliški nežnosti navkljub je bila s kristalno jasnim in prijetnim glasom kos težkim koloraturam, vsem kontrastom lirike in dramatike, tudi ob fortissimu ansamblov. V isti vlogi je v drugi izvedbi solidno nastopila slovaška sopranistka **Adriana Kohoutkova**.

Branko Robinšak je s polnim in toplim glasom ter morda nekoliko zadržano odrsko igro prepričljivo predstavil psihološko zahtevni lik in blodnje zbolelega vojščaka Franca. V isti vlogi v drugi zasedbi je nastopil **Marc Heller** - pevsko zagotovo ne tako dobro kot Robinšak, odrsko pa bolj živahno, a žal ne vedno ustrezno. Največje preseñčenje, tako vokalno kot odrsko in z vrhunsko kreacijo skesanega hudobneža Konrada, je priredil baritonist **Jože Vidic**. Z enako intenziteto in kakovostjo, brez opaznega napora, je nastopil tudi v drugi izvedbi. V vlogi Hedvike je v obeh izvedbah, pevsko solidno, s temnejšo barvitostjo glasu, odrsko pa pretresljivo, nastopila gruzijska mezzosopranistka **Natella Nicoli**. V prvi izvedbi je v vlogi Gottfrieda, pevsko barvito, odrsko pa precej okorno, nastopil **Saša Čano**, v drugi pa pevsko bolj prefinjeno z značilno svežino glasu in izvrstno dikcijo baritonist **Ralf Lukas**. Solidni so bili tudi nastopi **Dejana Vrbaničiča** kot Požigalca (v obeh izvedbah) ter **Simone Rafanelli Krajnc** in **Alenke Gotar** v vlogi Nimfe. Ubrani igri orkestra ni manjkalo potrebne dinamične plastičnosti in izraznosti, lahko pa bi ju bilo tudi več. Zbor je pevsko, odrsko pa v okvirih zahtev režije, zelo dobro opravil svojo nalogo. Predstavo je preudarno in kultivirano, izrazno pa ne povsem odprto, vodil **Dieter Rossberg**. ●